

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Beszélgetés Vélics bácsival a leghíresebb pesti uszómesterrel*

Forrás: *Uj Nemzedék*

Osztályozás

Tárgy

797.2

Hely

Idő

"18" / "1925"

Személy

Beszélgetés Vélics bácsival, a leghíresebb pesti uszómesterrel

Bp. 1925. 1. 25.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (O)

Ötven évig a vizen — Az elsikkadt magyar találmány

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

Már nagyon öreg ember. Gubbaszkodik a puha karcsójában, amelyet a kályha mellé húzott. Dörzsölgeti a kezét, a vállát borzongatja a hideg, a lábával meg dobog. Most jött meg a sétájáról. Nyolcvanegy éves, de még minden délután, ha eső, ha fagy — a Margithidtól gyalog megy a Ferenc József-hidig, meg vissza a Batthyány-terlig. Elnözegeti a halászsokat, a sirályokat, de az uszodáig, amely nyáron át a Ferenc József-hidon túl, a budai parton van kikötve, sohasem megy. Egykori rezidenciájában más az uralkodó, nem is akarja látni a vizi deszkavárat.

Nagysokára enged föl benne a magával hozott fagyosság. Fürgén ugrik föl és a kamrából egy kis pogácsát, meg jóféle szilvóriumot hoz elő. Napközben magányosan marad. Fia, két unokája munkába jár. Becsületes mesteremberek, mert, amint mondja, uszómesternek lenni kutyasét.

Vélics bácsi fejét ugyancsak behavazta az idő. Szakálla is nőtt, azt is tiszta fehér, csak a szája körül sárgás, mert nagy dohányos ma is. Ő maga mondja, hogy a *cigarettili* soha sem szalad ki a szájából. Pipát, szivart nem bírja, de a *Hölgy, Király, Hercegovina* megmaradt régi barátjának. Hej, valaha, ugy harminc év előtt még nagy legény volt. Kis nádpálca a kezében, fején tarkaszínű regattasapka, így állt ki az ingyenszoda hidjára és mustrálgatta a befelé tóduló lurkókat. Első

dolga volt *megtapogatni az usznadrágot*. Amelyké nedves volt, azt visszazavarta, mert az már fürdött aznap.

Odalenn a hűvös uszózaházban kettős sorba állította a siserhadat és vezényszóra kellett vetközni a vízbe ugrani. Jaj volt annak, aki megkésétt. A vízben is nagy rendet tartott. Nekitámaszkodott a korlátnak és nézte a lubicolást, kis nádpalcáját akkorra már kicsérelte egy irgalmatlan hosszúra és amelyik *kutyamódra uszott, azt visszaterelle a sekélyebb vízbe*. Szétütött a hosszú bottal a veredők között, azután meg, amikor a fürdés ideje letelt, vezényszóra mind ki a vízből, amelyik pedig bent késlekedett, azt ugyancsak a hosszú bot térítette jobb belátásra. Jött a következő transzport és mindez reggeltől estig, egész nyáron át. Vélics bácsi arról nevezetes, hogy amint az uszodát felállították, attól kezdve *pillanatig se tette lábát a száraz földre egészen addig, amíg szét nem szedték a faalkotmányt*. Az uszodában aludt, evett, ivott és ha ráérő ideje akadt, furta, faragta alkotmányait, amelyek révén azután igen híres

lett. De erről már beszéljen inkább csak ő maga.

A vizi élet hajdanán

— Nincs még tíz esztendeje, hogy nyugalomba mentem és *életemből kerek ötven esztendőt töltöttem a vizen*. A háború második évében hagytam ott a főváros szolgálatát és azóta penzióban élek. Persze nem a nyugdíjamból. Ez a kis ház az apámról maradt, a Rózsadombon egy kis szállóm is van. Hát jut is, marad is. Az ötven vizi évből legnevezetesebb a millenium esztendeje. Ekkor szerkesztettem meg a csónakomat. Rendes csónak volt, de *kétfelől olyan lapátszerkezettel, amilyen az dunai hajóké*. A bennülőnek nem kellett az evezőkkel vesződni, közepén volt egy csavar, azt kellett forgatni és a csónak *olyan gyorsan ment, hogy evezővel nem lehetett utolérni*. Jó kis csónak volt, mert öregedő, fáradt, vagy gyöngö embereknél is lehetővé tette a csónakázgatást. Nem kellett hozzá semmi erő. Az ember csak csavargatta, olyan könnyen ment, mint odébbtenni egy gyufáskatulyát.

— Sokat vesződtem vele, de persze kicsoda eredménye lett? Semmi. A mintája most is a padlásomon hever, ha ugyan szét nem korbadt, mert én bizony nem igen nézegetem. Nem ülök bele, de hogy ülök. Ha nem kellett az embereknek, hát csak hadd pusztuljon.

— No, igen. Eleinte nagy hűhót csaptak vele. Az újságok is irtak róla, dicsősé oklevelet kaptam (már megrágták az egerek) és a kiállítás ideje alatt három helyen is ringott a vizen. A városligeti tavon, Vajdahunyad vára alatt, az uszodám mellett, azután

meg Konstantinápolyban. Persze nem a törököknél, hanem itt, a Lágymányoson, a holt Dunában. Nagy mulató volt ott akkor, olyan, min Óbudavára. De azután megbukott, mint magam is a csónakommal. Nem vette senki, mert nem értették. Azt mondták rá, hogy aki csónakázni akar, legyen ereje is hozzá. Pedig nem úgy van, mert a gyöngébb embernek se kell kedvét szegni. Egy ideig, vagy két-három éven át azért csak sétálgattam vele a víz hátán, de utóbb magam is eluntam és így lett, hogy a híres találmányomból még se lett semmi.

Öt fuldokló kimentése

— Volt nékem még találmányom akárhány, de talán jobb nem is beszélni róluk. Ott van az uszód, azt is magam fundáltam ki. Sásból készült és igen egyszerű, de nagyon alkalmas, mert jószág volt. Olyan széles, mint az ember, zsinaggal kellett felerősíteni, könnyű volt, hogy egy ujjával akármeddig ellógázhatta az ember, mégis a vizen tartott akár kilencven kilóst is. A mentővem, az sem volt utolsó. Egyszer *öt ember életét mentettem meg vele*. Ferenc József boldogult királyunk, az Isten nyugosztalja, a koronás ezüst érdemkereszttel tüntetett ki érte.

Mindjárt hozta is megmutatni. A fiókoszekrény felső fiókjából vette elő. Gondosan vattába csomagolva, pirosbársony dobozban fekszik az ezüsttárem. A vattát már megsárgította az idő, de az érem olyan fényes, mintha most került volna ki a műhelyből.

— Az életmentés? Hogy hogyan történt? No, azt is elmondhatom, hisz ugy emlékszem rá, mintha ma történt volna. Akkoriban még

nem igen jártak az emberek Újpest alá, az emberek leginkább csak itt csónakáztattak a Ferenc József-híd, meg a vasúti híd között. Jól emlékszem, a millenárum utáni esztendőben történt. Nagy nyár volt akkor s egy augusztus elején lehetett. Ugy öt óra tájban csöndesen cigarettázom a vízi-szobában, amikor berohan hozzám a félnedres Nagy Vince, aki a segédem volt, hogy nagy baj esett a Dunán. Azzal már megyek is ki a vízre, hát látom ám, hogy vagy háromezáz lépésre látam, de jól benne, úgy a víz közepe felé, három fért, meg két nő kapaszkodik egy fölborult csónakba. Egyik se tudott uszni, mert rémesen kiáltoztak. Hamar utánuk. A legényem evez, magam pedig a mentőövet tartom, hogy majd kihalásom őket. Nem mentőöv volt az kérem, de már csak így nevezem, mert nem tudom jobb nevét. Nem volt az egyéb hosszú-hosszu kötélnél. Ennek a hosszú kötélnek a végéből hét darab vékonyabb kötél ágazott ki. Minden ilyen vékonyabb kötél végén az én nádból való szerszámmal uszkált. Szaksztótt olyan, aminőt az uszás tanításához használtam, csak hogy sokkal nagyobb és erősebb. En ezt a mentőövet, éppen a tömeges szerencsétlenségre gondolva, fundáltam ki és mindjárt nagyszerű szerencsével tettem vele próbát.

— Utánuk eveztünk; de mire hozzájuk érünk az ötből három már elmerülöben volt. A csónakot már elengedte és csak a kezeivel csapkodott. Egyenként vettem őket célba. Akár puskából, úgy céloztam rájuk. Amelyiknek eltaláltam a kezét, arról már tudtam, hogy mentve van. Mert olyan a vízbefuló jó uram, hogy amit egyszer a kezébe kap, azt el nem engedi és éppen ezen alapult az én találmányom. Amelyiknek elfogtam a karját, az minden erejével a nádkészülékbe kapaszkodott, a nádkészülék pedig nem engedte elmerülni. Jó időbe telt, amíg a három fuldoklót összeszedtem, a hátralevő kettővel, amelyik még mindig a csónakba fogódzva már könnyebben ment, mert azok a szóról is értettek. Két nő már nagyon alélt volt, ezt a kettőt beemeltem a csónakba, a többit pedig úgy vontattam ki a partra.

— Ezt a találmányomat alkalmazták is egy darabig a dunai mentőállomásokon, de a matrózok nem igen értettek a kezeléséhez, mert bizony kell is hozzá ügyesség, hogy a hullámos Dunán néha öt-hat méterről eltaláljon vele egy kalimpáló kart, amely hol fölmered, hol lebukik, így azután a mentőövem is sutba került. Azt tartom, nemsokára magam is.

Egyelőre azonban nagyon jó erőben van Válics bácsi. Fürgén nyitja az ajtót és az is bizonyos, hogy tüdeje se romlott meg végképp, jókora hangon kezd kiáltozni:

— Házmosterné! Házmosterné!